

AUTORITATEA
DE SUPRAVEGHERE
FINANCIARĂ

GHIDUL TĂU DE EDUCAȚIE FINANCIARĂ

Cuprins

Ce înseamnă educația financiară și la ce îmi folosește?	4
Nevoi și dorințe. Consumul	6
Bugetul meu este important	8
Sunt consumator – am drepturi, dar și obligații	10
Asigurarea este un instrument de protecție financiară	12
Economisesc și planific financiar pe termen lung	13
Investesc și mă gândesc la viitor	16
Independența mea financiară	18

Ce înseamnă educația financiară și la ce îmi folosește?

Educația financiară este acel set de cunoștințe financiare care te ajută să-ți administrezi resursele financiare într-un mod eficient. Pe lângă noțiunile teoretice specifice pieței financiare, educația financiară contribuie la formarea unor abilități în utilizarea acestora, pentru a putea să folosești, în modul cel mai eficient pentru nevoile tale și cu luarea în considerare a disponibilităților tale bănești, produsele, instrumentele și serviciile financiare, astfel încât această utilizare să îți crească nivelul personal de bunăstare.

A fi educat din punct de vedere financiar nu înseamnă a fi neapărat specialist sau expert în piața financiară.

Rolul educației financiare?

- Te ajută să înțelegi mai bine cum funcționează banii, în toate formele lor.
- Te ajută să alegi produsele și serviciile financiare de care ai cu adevărat nevoie.
- Înțelegi mai bine riscurile și cum te poți proteja din punct de vedere financiar.
- Vei conștientiza că o decizie financiară greșită îți poate aduce anumite neplăceri sau probleme în viitor.
- Vei cântări mai eficient decizia de a te îndatora.
- Vei ști cum să investești și vei înțelege mai bine mecanismele investițiilor.
- Contribuie la o bună planificare financiară, pe termen lung.

Statistic, România se află pe ultimele locuri în Europa în ceea ce privește nivelul de educație financiară al populației. Specialiștii corelează acest indicator cu nivelul de dezvoltare economică, considerând că există o legătură strânsă între o economie dezvoltată și un nivel ridicat de educație financiară a populației.

În ultimul deceniu, dinamica financiară, inovația financiară, globalizarea, dezvoltarea fluxurilor economice, digitalizarea, dar și constatarea efectelor crizelor financiare și economice au făcut ca economiștii de pretutindeni să acorde educației financiare un interes cât mai sporit, aceasta fiind promovată ca un instrument de protecție pentru oameni, necesar pentru a depăși mai ușor situații financiare complicate sau chiar pentru a le preîntâmpina.

Educația financiară este despre fiecare dintre noi, despre viața noastră și este o plasă de siguranță pentru propria bunăstare!

Când trebuie începută educația financiară?

Studiile arată că educația financiară este un proces continuu și este important să se creeze deprinderi financiare încă de la o vârstă foarte scăzută, chiar din faza preșcolară. Diferitele etape ale vieții (copilărie, adolescență, tinerețe, maturitate) ne provoacă cu variate situații, unele fiind greu de anticipat.

Pentru copii și tineri educația financiară trebuie să pună temelia unor abilități necesare în viața de zi cu zi, înțelegându-se că banii se obțin prin muncă și sunt o resursă limitată, dar și că ei trebuie cheltuiți în funcție de prioritățile proprii.

Cu siguranță mulți dintre noi am luat decizii nepotrivite din punct de vedere financiar. Ce înseamnă asta?

- supraîndatorare.
- utilizarea eronată a unor produse financiare (asigurări, instrumente de investiții etc.), nefiind în realitate alese acele produse necesare nevoilor proprii de protecție financiară.
- lipsa cunoașterii drepturilor de consumator de produse și servicii financiare sau neexercitarea acestor drepturi.
- lipsa asumării în mod conștient a unor contracte de produse și servicii financiare.

Și exemplele pot continua.

Pentru a avea un comportament financiar sănătos, este important să înțelegem diferența dintre nevoi și dorințe, să renunțăm la cumpărarea sub impuls, să monitorizăm cheltuielile și să le prioritizăm, să fim conștienți de nivelul veniturilor și de caracterul limitat al acestora, să cunoaștem care sunt instrumentele și produsele financiare care pot asigura protecție financiară, să înțelegem rolul investițiilor, să cunoaștem metode eficiente de economisire pe termen lung și, mai ales, să planificăm financiar modul în care vrem să ne trăim viața.

Nevoi și dorințe. Consumul

Pentru a stabili dacă un lucru este o necesitate sau o dorință trebuie să ne punem o singură întrebare:

Mă pot descurca fără a achiziționa acel obiect, produs sau serviciu ?

Când vorbim despre nevoi ne referim la ceea ce ne este absolut necesar pentru a trăi. Dorințele sunt reprezentate de ceea ce ne place, de ce am vrea să avem. Economii se pot face dacă nu cedăm tentației dorințelor, cheltuielile cu acestea putând fi amânate sau chiar se poate renunța la ele.

Nevoile și dorințele sunt complexe, ele se schimbă pe toată durata de viață și diferă de la o persoană la alta. Și nevoile și dorințele urmăresc satisfacția personală. De cele mai multe ori atunci când alegem să cumpărăm, acest proces este unul emoțional – fie că se bazează pe nevoia de a trăi (consum indispensabil), fie că se bazează pe dorințe (consum sub impuls).

Ce trebuie să faci?

- Verifică dacă ceea ce dorești să cumperi corespunde propriilor nevoi.
- Nu cumpăra sub impuls – așteaptă și verifică mai multe prețuri pentru același produs sau serviciu – poți renunța dacă nu ai nevoie!
- Fă-ți un obicei din a nota ceea ce vrei să cumperi și decide să plătești abia după ce ești sigur că ai absolută nevoie.
- Stabilește-ți praguri de cheltuieli lunare pe care să nu le depășești.
- Crează-ți o ierarhie a nevoilor și dorințelor.
- Nu uita că banii sunt limitați, iar nevoile și dorințele sunt nelimitate!
- Stabilește-ți obiective financiare realiste.
- Ține socoteală că se poate produce oricând un risc care să îți producă cheltuieli neprevăzute.
- Gândește-te pe termen lung – economii sau investiții care te pot ajuta în momente neprevăzute, atunci când copiii cresc, la bătrânețe ș.a.

Sunt anumiți factori care influențează comportamentul de consum al fiecărei persoane:

- a. Prețul – nu cumpăra un produs sau serviciu financiar dacă prețul este cel mai important criteriu. Gândește-te dacă nevoia ta este satisfăcută în mod real. O decizie de cumpărare bazată în primul rând pe preț s-ar putea să nu fie cea mai bună pentru tine. Analizează cu atenție și gândește-te la raportul calitate-preț.
- b. Marketing-ul agresiv – analizează atent dacă produsul sau serviciul pe care vrei să-l cumperi este cel potrivit ție, dacă caracteristicile acestuia corespund nevoilor tale reale. Nu te lăsa influențat de reclame – interesul unui vânzător este să vândă cât mai mult, iar interesul tău este să cumperi ceva care îți trebuie, de calitate și pe care să-ți-l permiți.
- c. Accesibilitatea – cu cât un produs sau serviciu este mai accesibil consumatorului, cu atât decizia de cumpărare se formează mai accentuat. Pot exista situații în care este mai bine să aștepti decât să cumperi sub impulsul timpului sau al emoțiilor.

O înțelegere mai bună a diferenței dintre nevoi și dorințe va conduce la o îmbunătățire a situației tale financiare.

Planificarea siguranței și independenței financiare poate fi realizată de oricine, nu trebuie să fii economist sau matematician. Nu cumpăra ce nu ai nevoie și nu te împrumuta inutil. Economisește – de azi, nu de mâine! Te-ai gândit cât înseamnă 50 de lei/lună timp de 20 de ani? Indiferent de suma stabilită, vei avea doar de câștigat! Investește și pune banii să lucreze pentru tine – alege produse financiare pe care ți le permiți și care îți asigură în timp economii reale (adică care conservă valoarea banilor și pot aduce și un plus de randament).

Bugetul meu este important

Putem spune foarte simplu că un buget personal este o listă care cuprinde veniturile și cheltuielile unei persoane. Un buget al unei gospodării se evidențiază individual sau pe familie. Dacă avem credite și împărțim cheltuielile, atunci este bine ca veniturile să fie și ele evidențiate la comun. Veniturile sunt compuse din toate veniturile lunare: salarii, alocații, chirii, donații, cadouri, dobânzi, alte venituri obținute. Cheltuielile sunt compuse din toate cheltuielile realizate de membrii respectivei gospodării, indiferent cât de mici sunt. Evidența trebuie ținută pentru sumele corecte (cu zecimale). Veți fi uimiți cum aceste „zecimale” pot conduce la diferențe semnificative!

Dacă veniturile sunt mai mari decât cheltuielile, avem un buget excedentar, adică ne rămân mai mulți bani după ce sunt realizate cheltuielile. Dacă cheltuielile sunt mai mari decât veniturile, înseamnă că avem un buget deficitar, suntem datori undeva – ne-am împrumutat fie de la bănci, fie de la prieteni sau rude pentru a putea acoperi cheltuielile care nu se pot susține din veniturile pe care le realizăm – în orice variantă datorăm o sumă de bani, ceea ce ne scade confortul.

Evident că pot fi anumite tipuri de cheltuieli care ne pot depăși ușor bugetul și pentru care putem face un credit, cum ar fi: un credit de nevoi personale, un credit ipotecar, un credit auto, cheltuieli generate de renovarea casei etc.

Dacă există un card de tipul cardului „Avantaj” sau o sumă acordată de bancă în contul curent în care se încasează salariul (de tipul „overdraft”), și acestea sunt tot credite și dacă există cheltuieli (cu dobânda, administrarea cardului etc.) ele

trebuie evidențiate în buget. La fel, trebuie evidențiate sumele cheltuite (sunt cheltuite din credit, nu din venituri).

Analizându-ți bugetul personal, anumite cheltuieli pot fi evitate, amânate, prioritizate sau poți alege să nu te îndatorezi pentru dorințe de moment sau cumpărături sub impuls. Astfel de exemple sunt: cheltuieli cu anumite vacanțe costisitoare, cu haine scumpe ale căror prețuri conduc la datorii, cu electronice care sunt cumpărate prin îndatorare și care nu reprezintă o necesitate a traiului etc. Analizați cum este mai bine pentru dumneavoastră – faceți un credit doar pentru a vă schimba televizorul care funcționează cu unul care are o diagonală mai mare sau păstrați banii și amânați acest consum?

Echilibrul unui buget se bazează pe echilibrul dintre nevoi și dorințe și sănătatea financiară personală este în strânsă legătură cu acesta.

Cu ce pot începe?

- Bugetul personal are rolul de a ne orienta în gestionarea cu maximă eficiență a resurselor financiare de care dispunem. Luăm în evidență toate veniturile lunare ale gospodăriei.
- Realizăm o monitorizare a cheltuielilor zilnice și lunare.
- Identificăm cheltuielile obligatorii.
- Stabilim obiective financiare pe termen scurt și mediu.
- Identificăm în bugetele lunare anterioare acele cheltuieli care pot fi reduse.

De exemplu:

- ▷ cumpărături de care nu avem neapărată nevoie (obiecte cumpărate sub impuls), cumpărături de bunuri care nu ne-au folosit (alimente pe care le-am aruncat, haine pe care nu le-am purtat etc.) – acestea pot fi cheltuieli pe care să nu le mai facem.
- ▷ utilizarea cardurilor de fidelitate sau reduceri la diferite magazine, dar și efectuarea de cumpărături la magazine care vând același produs dorit, dar mai ieftin (de exemplu, poți găsi același produs la un magazin în oraș sau la un magazin online, iar în cazul ultimului produsul este vândut mai ieftin).
- ▷ returnarea bunurilor cumpărate și nefolosite sau necorpuspuzătoare, către vânzător, în condițiile legii, cu recuperarea banilor.
- ▷ plata cu cardul vs plata în numerar (reduceri de preț la plata cu cardul oferite de comercianți sau plata exactă a prețului la „zecimală” la plata cu cardul).
- ▷ evitarea cheltuielilor generate de comisioane (ex: la curieri) sau ambalaje (ex: pungă de la magazin).

Și exemplele pot continua.

VENITURI	Valoare estimată
TOTAL Venituri	
Cheltuieli	Valoare estimată
TOTAL Cheltuieli	
Diferențe +/-	

Cele mai importante cheltuieli într-o gospodărie sunt cele pentru hrană, cele asociate întreținerii gospodăriei (curent electric, încălzire, apă curentă, curățenie etc.), cele pentru îmbrăcăminte (îmbrăcăminte de bază, nu cea de lux), cele pentru educație, cele necesare pentru igiena personală și sănătate, cele generate de transportul de bază necesar deplasării obligatorii la/de la școală sau la/de la serviciu, impozitele, asigurările obligatorii, dar și cele generate de datoriile acumulate (rambursări credite, înapoierea unui împrumut etc.).

În afară de aceste cheltuieli, înregistrăm cheltuieli care depășesc nivelul strictului necesar, generate de dorințele noastre, așa cum sunt cele legate de transportul individual, de divertisment, de cumpărarea de haine „de firmă” sau bijuterii și farduri etc.

Nu în ultimul rând, plata în numerar la magazin poate conduce la primirea de la comerciant de monede. Acestea pot fi folosite la cheltuieli zilnice sau colectate în clasică „pușculiță”. Nu ignorați valoarea cumulată în timp a acestor monede! S-ar putea să vă surprindă ce sume se pot aduna în câteva luni din colectarea lor.

Sunt consumator – am drepturi, dar și obligații

Fiecare dintre noi suntem consumatori, inclusiv de produse și servicii financiare. Indiferent de ce consumăm, este important să ne cunoaștem drepturile și obligațiile, să ne informăm corect și constant pentru a putea gestiona eficient produsele și serviciile financiare pe care le deținem.

Cu ce pot începe?

- Ai dreptul de a fi informat complet, corect și precis asupra caracteristicilor esențiale ale produselor și serviciilor, dar ai și obligația de a te informa despre acestea.
- Ai dreptul de a avea acces la piețe care asigură o gamă variată de produse și servicii de calitate, dar ai și obligația de a te documenta și compara, pentru a face o alegere potrivită nevoilor și disponibilităților tale bănești.
- Ai dreptul de a primi asistență și de a sesiza autoritățile competente cu privire la diferite aspecte care crezi că ți-ar aduce daune drepturilor și intereselor tale, dar ai obligația de a fi responsabil de deciziile financiare pe care le iei și de alegerile pe care le faci.
- Atunci când cumperi produse și servicii financiare nebancale trebuie să te asiguri că vânzătorul este autorizat și reglementat de Autoritatea de Supraveghere Financiară (ASF) sau de o altă autoritate din țara de origine în cazul firmelor străine care își desfășoară activitatea în România. Ai dreptul de a alege, dar ai și obligația de a cunoaște diferențele care derivă din această teritorialitate.
- La baza relației tale cu cei care îți vând produse și servicii financiare este

contractul, acesta fiind documentul care guvernează și reglementează relația ta cu vânzătorul. Ai dreptul de a citi și analiza contractul înainte de semnare și de a pune întrebări vânzătorului, dar ai obligația de a te documenta cu privire la acest contract și de a-l semna după ce ești convins că este potrivit pentru tine.

Contractul este o înțelegere scrisă, de natură juridică, încheiată între cele 2 părți: furnizorul de servicii financiare și cumpărător (consumator). Poți cumpăra produse și servicii financiare fie fizic de la sediul sau punctul de lucru al celui care îți vinde, fie electronic/online (internet), dar indiferent de modalitatea aleasă, contractul trebuie să conțină mai multe elemente, printre care: datele de identificare a părților, obiectul contractului (inclusiv și excluderi), definirea termenilor, drepturile și obligațiile părților, plata și modalități de plată, rezilierea, referiri cu privire la modalitatea de a depune o petiție și unde, referiri despre modalități de soluționare alternativă a litigiilor (ex. SAL-Fin).

Atenție:

În cazul serviciilor financiare, ai dreptul de a fi informat în mod corect, încă din faza precontractuală, asupra tuturor condițiilor contractuale. De ce? Tocmai pentru a putea analiza prevederile contractuale, pentru a putea alege conform nevoilor tale.

Ce înseamnă să fii un cumpărător informat?

- Solicită contractul și citește-l înainte de a semna.
- Solicită tu informații dacă nu ți se oferă.
- Adresează oricâte întrebări dorești pentru a clarifica toate aspectele contractuale.
- Solicită informații despre toate costurile, comisioanele, taxele.
- Înainte de a cumpăra, compară mai multe oferte similare și alege ceea ce se potrivește nevoilor și bugetului.
- Cumpără doar de la entități reglementate și autorizate.

ASF acordă o atenție deosebită protecției consumatorilor de produse financiare nebancale. În acest context, primește și răspunde la toate petițiile, sesizările, reclamațiile și solicitările de informații formulate de persoane care au calitatea legală de a formula petiții sau solicitări de informații, în acord cu cadrul legal. De asemenea, ASF pune la dispoziția publicului telefonul gratuit TELVERDE 0800 825 627, unde personal specializat acordă consultanță de specialitate consumatorilor. Totodată, în anul 2016 ASF a înființat, pentru a veni în sprijinul consumatorilor, Entitatea SAL-Fin. Soluționarea alternativă a litigiilor (SAL) se referă la crearea unui mecanism alternativ sistemului judiciar, prin care consumatorilor li se oferă posibilitatea de soluționare a litigiilor sau disputelor pe care le pot avea cu comercianții atunci când se confruntă cu o problemă legată de un produs sau serviciu pe care l-au achiziționat.

Riscurile financiare

Viața noastră este plină de evenimente neprevăzute, de aceea este bine să fim pregătiți și să facem față acestor momente. Riscurile apar sub diverse forme, iar producerea lor ne poate aduce pagube financiare, ne poate afecta bugetul.

Înțelegerea riscurilor ne permite cunoașterea utilizării anumitor produse financiare destinate protecției financiare a propriului confort.

Riscul poate fi definit simplu ca fiind probabilitatea producerii unui eveniment neprevăzut cu anumite consecințe financiare. Riscurile pot fi cu frecvență redusă sau ridicată, cu un impact mai mare sau mai mic. Consecințele producerii unui risc sunt de fapt cele care ne îngrijorează.

Ne putem feri de riscuri?

Exemplu. Deținem un apartament (într-un bloc). Alegem să îl asigurăm sau nu? Ne putem feri de inundații? Da, suntem atenți și nu lăsăm robinetul de apă deschis și verificăm periodic calitatea instalațiilor. Dar putem controla ceea ce fac vecinii noștri? Nu putem. De aceea, este mult mai ieftin să-ți asiguri locuința împotriva riscurilor (da, inclusiv cel de inundație) decât să nu o faci! Și chiar dacă nu te poți feri de producerea unui risc, te poți feri de consecințele financiare ale acestuia asupra propriului portofel.

Important este să înțelegem riscurile la care suntem expuși și din punct de vedere financiar și să ne luăm anumite măsuri de siguranță. Ce putem face?

- Înainte de a cumpăra produse și servicii financiare trebuie să înțelegem cum funcționează și cum ne pot ajuta sau proteja.
- Trebuie să identificăm nevoia reală pentru care cumpărăm aceste produse financiare.
- Este important să punem întrebări celui care ne vinde acel produs financiar pentru a ne lămuri. Nu cumpărăm produse financiare pe care nu le înțelegem sau despre care nu cunoaștem toate costurile.
- Nu cumpărăm produse și servicii financiare pe care nu ni le permitem.
- Comparăm mai multe oferte, ne informăm din mai multe surse, analizăm calitatea produselor pe care ni le dorim (nu doar costul lor).

Asigurarea este un instrument de protecție financiară

Încă din vechi timpuri, oameni și-au descoperit nevoia de a-și proteja lucrurile, marfa, obiectele dragi și chiar viața. Apariția asigurărilor este strâns legată de perioada Codului lui Hammurabi când au apărut primele forme de asigurări în strânsă legătură cu dezvoltarea comerțului pe mare. Astăzi asigurările funcționează după același principiu, ne protejează față de consecințele financiare ale producerii unor riscuri. Producerea unui eveniment neprevăzut poate conduce la o pierdere financiară sau la o cheltuială neprevăzută (de cele mai multe ori de valoare mare) generată de repararea sau înlocuirea unui obiect, de tratamente medicale ș.a. și o asigurare te poate ajuta să treci mai ușor peste astfel de situații. Acestor situații le poți face față dacă ai economii (care inclusiv au conservat în timp valoarea banilor, adică suma disponibilă a înglobat în timp deprecierea puterii de cumpărare) sau dacă ai o asigurare.

De cele mai multe ori nu ne putem feri de riscuri. Ce poți face? Trebuie să faci tot ce se poate să eviți producerea riscurilor. De exemplu, nu lăsăm o mașină fără frâna de mână trasă dacă parcăm în pantă sau nu plecăm de acasă și uităm să închidem ușa și geamurile. Totuși, dacă riscurile se produc, trebuie să iei toate măsurile posibile să minimizezi efectele lor. Este bine să te informezi cu privire la produsele și serviciile financiare care te pot proteja financiar.

Asigurările pot fi:

- **obligatorii prin lege** – în cazul în care ți se aplică o astfel de obligativitate (ești proprietar al unui vehicul sau al unei case, al unei rase de câini agresivi, sau statutul profesiei îți impune o astfel de asigurare), este

important să cunoști că această asigurare nu este numai în beneficiul celui păgubit, dar și în beneficiul asiguratului, pe care îl protejează financiar față de consecințele financiare ale accidentului produs din propria vină, consecințe care îi pot depăși disponibilitățile financiare. Imaginează-ți, de exemplu, ce s-ar întâmpla dacă ai produce un accident auto, vehiculul căruia i-ai produs o daună este un Ferrari și tu nu ai RCA care să îi despăgubească proprietarului acestui vehicul daunele produse ... banii de reparatii ar trebui să îi dai din propriul buzunar! Un alt exemplu poate fi acela în care locuința ta este afectată de producerea unuia din cele trei dezastre naturale acoperite de asigurarea obligatorie a locuinței (PAD) – cutremur, alunecare de teren sau inundație. Nu este neapărat nevoie ca locuința să fie distrusă total pentru ca PAD să te ajute, această asigurare funcționează pentru efectele directe și indirecte ale dezastrelor menționate, chiar dacă ele nu sunt catastrofale.

- **facultative** – adică în mod voluntar tu alegi să cumperi astfel de produse financiare, în funcție de nevoile tale și de dorința ta de a fi protejat sau de a proteja financiar familia. Asigurările facultative includ asigurările de viață și de sănătate, asigurarea auto CASCO, asigurarea de călătorie și multe altele. Este foarte important ca atunci când alegi o asigurare facultativă să compari mai multe oferte și să analizezi contractul de asigurare (mai ales capitolul Excluderi) pentru a alege produsul care se potrivește cel mai bine nevoilor tale. De asemenea, atunci când analizezi costurile ia în calcul și valoarea franșizei, dacă este cazul.

Economisesc și planific financiar pe termen lung

Un plan de economisire pe termen lung înseamnă să te gândești inclusiv la momentul pensionării. Și atunci vei avea nevoie de bani, vei avea nevoi și dorințe, vei dori un confort financiar. Un plan pe termen lung înseamnă în același timp o planificare a siguranței tale financiare.

Există mai multe modalități de economisire: produse bancare (depozite, conturi de economii etc.), asigurări, pensii private. Când alegi modalitatea de economisire (mai ales dacă ne interesează o economisire pe termen mediu și lung) este important să ai în vedere că o economisire reală este aceea care îți păstrează (cel puțin) valoarea prezentă a banilor. Bani se devalorizează în timp, adică puterea lor de cumpărare scade. Ce cumperi azi cu un leu, peste 1 an nu vei mai putea cumpăra la aceeași valoare. În afară de unele asigurări facultative care oferă astfel de modalități de economisire, pe termen lung (pentru vârsta pensionării) poți să realizezi o planificare financiară utilizând pensiile private.

În România, sistemul de pensii se bazează pe 3 piloni:

- Pilonul I – caracter obligatoriu (pensia de stat): actualii pensionari sunt plătiți din contribuțiile (CAS) încasate de la actualii salariați.
- Pilonul II – caracter obligatoriu (pensia privată obligatorie): o parte din contribuția CAS care îți este reținută de stat din salariul brut este redirecționată la administratorul fondului de pensii ales de tine, în contul tău personal.
- Pilonul III – caracter facultativ (pensia privată facultativă).

Chiar dacă ești foarte tânăr și abia te-ai angajat, este important să-ți faci un plan financiar pe termen lung. Gândește-te care este diferența dintre o persoană care a economisit în fiecare lună 100 de lei (investindu-i inteligent) și suma de care va beneficia la 65 de ani și o persoană care nu a făcut acest lucru sau s-a apucat de economisire abia la 45 de ani ... Nu uita că timpul are un cuvânt greu de spus în confortul tău financiar.

Ce trebuie să știi despre pensiile private?

Contribuția la un sistem de pensii a fost și este obligatorie – statul reține CAS din salariul brut. Reforma sistemului public de pensii prin introducerea Pilonului II (obligatoriu) nu a făcut un CAS mai mare (adică statul nu a reținut bani în plus) ci statul a renunțat la o parte din acesta și ți l-a lăsat într-un cont individual. Acolo, un administrator ales de tine se ocupă să îți conserve valoarea acestor bani astfel încât la vârsta pensionării să te bucuri de ei și să te ajute financiar.

Pensia privată facultativă (Pilon III) este un produs financiar care funcționează similar Pilonului II – dacă ești preocupat de confortul tău financiar de la vârsta pensionării, alegi un administrator de fonduri de pensii private și contribui cu o sumă pe care ți-o permiți, care este evidențiată în contul tău individual de economisire. Administratorul urmărește conservarea valorii banilor tăi și chiar un randament. Tu poți urmări ce se întâmplă cu banii tăi și poți decide dacă vrei să îți schimbi administratorul, dacă preferi o altă politică investițională. Pensia facultativă Pilon III oferă posibilitatea de a crește resursele financiare disponibile la vârsta pensionării, în completarea pensiei obligatorii.

Un beneficiu financiar pentru cei care aleg pensia Pilon III este acela că echivalentul în lei a 400 euro/an este deductibil – cu alte cuvinte, o contribuție anuală de până la valoarea în lei a 400 de euro se scade din impozitul pe venit datorat de participant.

Caracterul obligatoriu al Pilonului II este pentru angajații până în 35 de ani și primul tău angajator trebuie să te informeze cu privire la Pilonul II și alegerea unui administrator pentru banii tăi. Dacă nu a făcut-o și tu nu ai știut, statul te va

repartiza aleatoriu la unul dintre administratorii autorizați. Poți afla care este administratorul tău și acesta poate afla datele tale de contact pentru a te informa permanent dacă accesezi www.asfromania.ro. Este important să ai o comunicare permanentă cu administratorul – sunt banii tăi!

O altă caracteristică a pensiilor private, atât Pilon II, cât și Pilon III este că banii din contul individual se moștenesc în cazul decesului participantului.

Alegerea administratorului se face în funcție de apetitul tău față de risc, fiecare fond de pensii având un grad de risc diferit, determinat de politica de investiții. Această politică investițională este prezentată de administrator în prospectul fondului și este cunoscută de participant la momentul aderării la fond. Participanții au drept de proprietate asupra contului personal și contribuțiile la fondurile de pensii private sunt nominale. Activele fondului sunt separate de cele ale administratorului.

Dacă ești interesat de ce se întâmplă cu banii tăi, atunci:

- Este bine să-ți alegi singur fondul de pensii Pilon II la care vrei să participi, altfel vei fi alocat aleatoriu.
- Informează-te cu privire la administrator, la politica de investiții, la randamentele fondului de pensii ales, la comisioanele aferente și pune cât mai multe întrebări administratorului tău.
- Urmărește rapoartele ASF de evoluție a tuturor fondurilor de pensii private – dacă nu ești mulțumit de performanțele fondului sau administratorului ales, te poți transfera.
- De fiecare dată când intervin modificări în legătură cu datele tale personale, anunță administratorul și efectuează actualizările necesare – la fel cum procedezi cu banca ta atunci când îți se solicită actualizarea datelor personale.
- Administratorul are obligația de a te informa anual despre evoluția contul tău de pensie privată. Tu poți solicita informații de fiecare dată când crezi că ai nevoie. De asemenea, sunt aplicații gratuite care îți permit vizualizarea contului de pensie privată oricând dorești.

Elementele unui plan financiar pe termen lung includ conștientizarea importanței veniturilor suplimentare la momentul pensionării și stabilirea unor obiective financiare realiste pe termen lung. Înțelegerea diferenței dintre nevoi și dorințe raportate la diferitele etape ale vieții și identificarea pensiilor private ca fonduri de siguranță reprezintă decizii financiare raționale și echilibrate.

Investesc și mă gândesc la viitor

Atunci când ne referim la investiții corelăm acest proces cu noțiunea de profit sau randament, cu dorința de a realiza sume de bani în plus. Și este aproape corect, însă fiecare trebuie să fie atent la mai multe aspecte atunci când dorește să investească.

Piața de capital poate fi locul în care poți investi – să cumperi și să vinzi instrumente financiare: acțiuni, obligațiuni, titluri de stat, participări la fonduri de investiții ș.a. Scopul pieței de capital este acela de a corela cererea de disponibilități bănești cu oferta de disponibilități bănești, cu alte cuvinte mereu va exista o parte care are nevoie de bani și o altă parte care are bani disponibili. Piața de capital este mecanismul economic care contribuie la circulația eficientă a banilor într-o economie reală și funcționează ca o piață ideală în care prețul este strict dat de cerere și ofertă.

La ce să te gândești înainte de a decide să investești?

- Înțelegerea instrumentelor financiare pe care urmează să le utilizezi și a riscurilor asociate acestora. Identificarea instrumentelor financiare potrivite apetitului tău față de risc – pot exista instrumente financiare cu risc scăzut, mediu și ridicat.
- Siguranța investiției pe care dorești să o realizezi. Ce așteptări ai de la investiție și care este orizontul de timp pentru care ești dispus să investești.
- Identificarea intermediarilor autorizați care te pot sprijini în decizia ta de investire. Intermediarii vor cumpăra și/sau vor vinde instrumente financiare pentru tine, îți vor pune la dispoziție platforme de tranzacționare, servicii de

consultanță, servicii de administrare a contului ș.a. Alege doar intermediari și entități autorizate de ASF – verifică această calitate în Registrul ASF – www.asfromania.ro.

- Un principiu investițional pe care ar trebui să-l urmezi este acela de a diversifica portofoliul de dețineri – fie alege diferite instrumente financiare, fie alege diferiți emitenți de instrumente financiare ș.a. De aici și sintagma de a nu pune toate ouăle în același coș. De ce? Tocmai pentru a reduce riscul investițional – dacă un anumit instrument financiar scade în valoare, atunci această pierdere poate fi compensată de creșterea valorii unui alt instrument financiar.

Este bine să știi că cele mai tranzacționate instrumente financiare sunt acțiunile, care reprezintă părți egale din capitalul unei societăți și care conferă acționarului dreptul la dividende. Prin cumpărarea de acțiuni cumperi părți din companiile în care ai investit și devii acționar.

Fondurile de investiții pun la dispoziția celor care doresc să investească un mecanism similar unui portofoliu investițional diversificat, simplificând pentru investitor întregul proces. Atunci când investești într-un fond de investiții, vei cumpăra unități de fond emise de respectivul fond. Valoarea lor reflectă plasamentele/investițiile făcute de administratorul fondului, în mod diversificat și conform unor strategii bine definite și pe care le poți cunoaște citind prospectul fondului. Investiția într-un fond de investiții deschis îți permite să vinzi oricând dorești, administratorul fondului răscumpărând de la tine unitățile de fond deținute, la prețul curent al lor, calculat conform valorii actualizate a întregului fond (ca portofoliu investițional la care participă toți investitorii) și publicat zilnic. Obligațiunile sunt instrumente financiare denumite de economiști „instrumente cu venit fix”. Companiile și statele pot avea la un moment dat nevoie de bani și atunci se împrumută de la investitorii (populație sau firme) și se obligă să restituie suma de bani împrumutată la un anumit moment dat (numită principal) și să ofere și o dobândă (numită cupon). Practic, dacă cumperi obligațiuni ai rolul unei bănci care acordă un împrumut – recuperezi banii dați cu împrumut și un plus de bani (dobândă) pentru acest serviciu. Obligațiunile pot fi emise de diferite entități care au nevoie de bani: companii, autorități locale, trezorerii sau ministere de finanțe etc.

Nu există nicăieri în lume investiții cu risc 0, așa că, indiferent ce tip de investiție alegi, pe piața de capital sau în alte piețe (imobiliare, aur, mărfuri, petrol, crypto ș.a.) sau afaceri, trebuie să fii conștient că poți câștiga sau poți pierde bani.

Important este să nu investești decât banii de care dispui, să nu te împrumuți pentru a investi și să fii mereu atent la riscuri. Dacă îți alegi un instrument financiar riscant, asta nu înseamnă că vei obține un profit mai mare și dacă un instrument financiar a avut un randament mare în trecut, asta nu înseamnă că se poate repeta și în viitor – valoarea unui instrument financiar depinde de mulți factori.

Nu în ultimul rând, în investiții (de orice fel) trebuie să ai răbdare. Economia este ciclică – cu creșteri și scăderi, iar comportamentul emoțional poate conduce la decizii investiționale pripite și nefericite.

Independența mea financiară

Independența financiară înseamnă în primul rând să te gândești la un plan financiar. Economii și investițiile tale ar trebui să te ajute în realizarea obiectivelor pe care ți le propui și este important de reținut că o independență financiară se realizează în timp, prin multiplicarea banilor și realizarea de venituri. Cu siguranță ai auzit de expresia „pune banii să lucreze pentru tine”.

Independența financiară poate fi atinsă atunci când bugetul tău este excedentar și veniturile pe care le ai și investițiile pe care le faci îți aduc sumele de bani necesare creșterii nivelului de bunăstare personală.

Independența financiară poate fi atinsă doar printr-un nivel ridicat de educație financiară. Este recomandat să începi cu informațiile de bază – acest material fiind un punct de plecare în ceea ce privește cunoștințele tale financiare.

Educația financiară nu te transformă în specialist, dar te va ajuta să iei decizii financiare mai bune, corelate cu nevoile tale reale. De asemenea, educația financiară este și despre a te informa corect, complet și de la sursă, de aceea site-ul ASF poate reprezenta reperul tău în ceea ce privește piața financiară nebanară.

De asemenea, urmărește pagina ASF de educație financiară - www.edutime.ro

- **Nu cheltui banii pe care nu îi ai**
- **Nu trăi pe datorie**
- **Nu cumpăra ce nu ai nevoie**
- **Nu investi în ce nu înțelegi**
- **Informează-te și află cât mai multe despre produsele financiare care te pot ajuta să fii mai protejat financiar**
- **Întreabă și asigură-te că știi cât mai multe despre ceea ce cumperi**
- **Economisește cu cap – conservă valoarea banilor în timp alegând produse financiare care îți pot oferi acest lucru**
- **Gândește pe termen lung – povestea greierului și comparația cu furnica nu este doar o poveste pentru copii ...**

Autoritatea de Supraveghere Financiară

Splaiul Independenței nr. 15, sector 5, București

Telverde: 0800 825 627

Fax: 021.659.60.51; 021.659.64.36

E-mail: office@asfromania.ro,

www.asfromania.ro

www.edutime.ro

**AUTORITATEA
DE SUPRAVEGHERE
FINANCIARĂ**